

VLASTNÝ MATERIÁL

Národný onkologický program je plán verejného zdravia zameraný na zníženie počtu nových prípadov nádorových ochorení (incidencia) a úmrtí (mortalita) a zlepšenie kvality života pacientov s rakovinou prostredníctvom systematického a spravodlivého uplatňovania stratégií založených na dôkazoch zameraných na prevenciu, včasnú diagnostiku, diagnostiku, liečbu, rehabilitáciu, podpornú a terminálnu starostlivosť, ako aj výskum zameraný na hľadanie inovatívnych riešení a hodnotenie výsledkov. Je navrhnutý s cieľom čo najlepšie využiť dostupné zdroje. Pri formulovaní komplexného NOP sa vychádzalo z hodnotenia rôznych spôsobov kontroly nádorových ochorení a program zahŕňa a podporuje implementáciu tých opatrení, ktoré sú považované za nákladovo najefektívnejšie a najvýhodnejšie pre celú populáciu. Akčný plán 2 sa zameriava na zavedenie populačných skríningov podľa európskych odporúčaní (Odporúčanie Rady z 2. decembra 2003 o skríningu rakoviny (Ú. v. EÚ L 327, 16.12.2003, s. 34 - 38). Rakovina je závažnou chorobou a príčinou úmrtí v Európe. Za organizáciu a poskytovanie zdravotníckych služieb a lekárskej starostlivosti sú zodpovedné jednotlivé členské krajiny. Slovensko sa pomocou akčných plánov zaväzuje zlepšiť organizáciu a poskytovanie zdravotníckych služieb v rámci kontroly onkologických ochorení. Vďaka skríningu je možné zistiť rakovinu vo včasnom štádiu, a zlepšiť tak vyhliadky na úspešnú liečbu. V odporúčaní Rady Európy sa nalieha na krajiny EÚ, aby vykonávali programy skríningu rakoviny. Týka sa to faktorov, ako je registrácia a riadenie skríningových údajov, monitorovanie procesu a odborná príprava zamestnancov. Európska komisia podáva správy o vykonávaní týchto programov, podporuje národné orgány, aby spolupracovali v oblasti výskumu a osvedčených postupov, a pomáha pri vypracúvaní usmernení o skríningu rakoviny – aj Slovensko je zapojené do tohto procesu v Riadiacej skupine pre podporu zdravia a prevenciu ochorení (DG SANTE).

V súčasnosti máme nízku účasť obyvateľstva na preventívnych prehliadkach a máme len oportúnnny skríning, čo nie je v súlade s odporúčaniami Rady Európy. Preto je nevyhnutné zavedenie populačného skríningu pre rakovinu hrubého čreva a konečníka, rakovinu prsníka a krčka maternice. V dvoch správach Komisie o vykonávaní odporúčania z roku 2003 (Odporúčanie Rady z 2. decembra 2003 o skríningu rakoviny (Ú. v. EÚ L 327, 16.12.2003, s. 34 - 38)) sa potvrdzuje, že v Európe došlo k veľkému pokroku. Len štyri z 28 krajín EÚ nesplnili cieľ vypracovať do roku 2013 národný plán boja proti rakovine. (SR bola do roku 2018 jednou z nich). V roku 2014 Komisia zriadila expertnú skupinu pre kontrolu rakoviny s cieľom napomáhať a poskytovať poradenstvo v tejto oblasti. Táto komisia bola v roku 2018 zrušená a jej kompetencie prebrala Riadiaca skupina pre podporu zdravia a prevenciu ochorení, rozhodnutím Komisie. V roku 2014 bola vytvorená iniciatíva s cieľom vypracovať európsku príručku zlepšovania kvality v komplexnom boji proti rakovine. Pracuje sa na štvrtej verzii Európskeho kódexu boja proti rakovine. Európske usmernenia existujú pre rakovinu prsníka (2013), krčka maternice (2007, aktualizované v roku 2014) a hrubého čreva (2010). Podľa súčasných prognóz sa vykoná v období rokov 2010 - 2020 viac než 500 miliónov skríningových vyšetrení na tieto tri typy rakoviny. Komisia sa usiluje o vytvorenie schémy zabezpečenia kvality pre služby v oblasti starostlivosti o pacientov s rakovinou prsníka. Za obdobie rokov 2007 až 2014 investovala EÚ do výskumu súvisiaceho s rakovinou viac než 1,4 miliardy EUR. Spoločné výskumné centrum Komisie bolo v roku 2012 poverené úlohou koordinovať európsky informačný systém týkajúci sa rakoviny. Národný onkologický program (ďalej len „NOP“) je plán rezortu zdravotníctva, ktorý sa zameriava na možné riešenie kontroly a dopadu onkologických ochorení na obyvateľov Slovenskej republiky prostredníctvom opatrení s cieľom znížiť výskyt a úmrtnosť na nádorové ochorenia, ako aj zlepšiť kvalitu života onkologických pacientov prostredníctvom systematického uplatňovania stratégií založených na dôkazoch. Aktivita akčných plánov budú zamerané na prevenciu – primárnu, sekundárnu, vrátane populačného skríningu, včasnú diagnostiku, skorú a optimálnu liečbu, podpornú starostlivosť, sledovanie po liečbe, paliatívne

sprevádzanie a starostlivosť na konci života. Prijatím a začatím akčných plánov bude mať SR ucelený program pre preventívne aktivity, kontrolu chorobnosti a úmrtnosti na onkologické ochorenia, ktorý bude do roku 2020 porovnateľný s aktivitami v ostatných krajinách EÚ.

Strategický plán sa zameriava na týchto šesť oblastí:

- Primárna prevencia: zahŕňa zdravé správanie, očkovanie a menej škodlivé prostredie, aby došlo ku poklesu rizika vzniku nádorových ochorení v populácii SR.
- Skríning: zabezpečuje včasnú a správnu diagnostiku bezpríznakového ochorenia, je dostupný na určitých pracoviskách. Cieľom skríningu je vyhládanie a začatie skorej liečby s predpokladom lepšej prognózy.
- Diagnostika a liečba: má za úlohu znížiť prekážky vo včasnej diagnostike a skorej liečbe. Zabezpečiť pre všetkých zavedenie dostupných a osvedčených diagnostických a liečebných postupov. Podnietiť účasť vhodných pacientov na klinických skúšaní.
- Sledovanie po liečbe, následná a dlhodobá starostlivosť: podporuje zabezpečenie služieb a zdrojov potrebných na podporu nepretržitého fyzického, duševného a sociálneho zdravia, v kontexte holistického prístupu k jedincovi pri zohľadnení rastúceho počtu obyvateľov prežívajúcich nádorové ochorenie.
- Prierezovosť: podporuje integráciu, inklúziu a odbornú prípravu patientskych koordinátorov, interdisciplinárnych a zdravotníckych pracovníkov v komunite. Zvyšuje informovanosť o prevencii, dostupnej podpore v sprevádzaní od diagnózy až do konca života v kontexte interdisciplinárnej podpory.
- Výskum a inovácie: podporuje onkologický výskum a zlepšenie dostupnosti ku klinickým štúdiám pre pacientov aj prostredníctvom tvorby verejných politík založených na dôkazoch (tzv. EBP – evidence-brief policy) a národnom politickom dialógu za účasti medzinárodných expertov (ako je SZO, EuroHealthNet, OECD a pod.) s hodnotením súčasných programov a následnou prípravou aktualizácií akčných plánov.

Rakovina je závažnou chorobou a častou príčinou úmrtí v Európe i na Slovensku. Za organizáciu zdravotnej starostlivosti sú zodpovedné jednotlivé členské krajiny. Slovensko sa pomocou akčných plánov zaväzuje zlepšiť organizáciu a poskytovanie zdravotnej starostlivosti v rámci kontroly onkologických ochorení.

AKČNÝ PLÁN 1: PREVENCIA

Primárna prevencia: zahŕňa zdravé správanie, očkovanie a menej škodlivé prostredie, aby došlo ku poklesu rizika vzniku nádorových ochorení v populácii SR. Prevencia zostáva naďalej jedným z najlepších a nákladovo najefektívnejších nástrojov v boji proti nádorovým ochoreniam. Individuálne správanie, zlepšenie systému a zmeny štátnej a miestnej politiky budú aj naďalej predstavovať významný vplyv na prevenciu a kontrolu nádorových ochorení. Zastrešujúcim politickým nástrojom primárnej prevencie v SR je podpora a ochrana verejného zdravia pomocou schváleného Národného programu podpory zdravia.

Ciel':

- *Ciel' 1: Znížiť rizikové faktory životného štýlu vo všetkých vekových kategóriách*
- *Ciel' 2: Zníženie environmentálnych expozícií vedúcich k nádorovým ochoreniam*
- *Ciel' 3: Prevencia nádorových ochorení súvisiacich s vírusovými infekciami*

Intervencia 1:

Realizácia národných programov a akčných plánov zameraných na prevenciu neprenosných ochorení, najmä na onkologické ochorenia

Intervencia 2:

Zavedenie systému „Zdravie vo všetkých politikách“ na národnej, rezortnej, ako aj regionálnej úrovni s cieľom zlepšenia úrovne environmentálneho prostredia, zlepšenia školského prostredia, pracovného prostredia u zamestnávateľov a iného životného prostredia, podpory zdravej výživy v kontexte kvality a bezpečnosti potravín

Aktivita:

1.1 Realizácia preventívnych aktivít v programoch a akčných plánoch

- zvyšovať zdravotné uvedomenie obyvateľov a navodzovať postupnú zmenu postoja obyvateľov k vlastnému zdraviu v súvislosti s onkologickými ochoreniami
- monitorovať a hodnotiť úroveň zdravotného uvedomenia a výskytu rizikových faktorov životného štýlu
- realizovať v oblasti prevencie fajčenia a zanechania fajčenia zdravotno-výchovné kampane s cieľom podpory nefajčenia a zanechania fajčenia
- stanovenie stupňa závislosti od nikotínu podľa Fagestromovho dotazníka spojiť s vyšetrením oxidu uhoľnatého vo vydychnutom vzduchu a poskytovať informácie prostredníctvom letákov a odborného poradenstva o rizikách fajčenia a jeho zanechania
- posilniť spoluprácu medzi poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti (primárnou zdravotnou starostlivosťou) a Poradenskými centrami ochrany a podpory zdravia (ďalej len „poradne zdravia“) pri RÚVZ v SR

1.2 Projekt „Zdravie vo všetkých politikách“

- zabezpečovať ochranu a podporu zdravia, mobilizovať spoločnosť na všetkých úrovniach pre dosiahnutie zníženia výskytu rizikových faktorov ovplyvňujúcich zdravie, najmä environmentálnych a týkajúcich sa bezpečnosti a kvality potravín
- Rozvíjať, monitorovať, chrániť, posilňovať a rozširovať iniciatívy v ochrane obyvateľstva pred expozíciou fajčiarskeho dymu na verejných miestach, v práci a v okolí vzdelávacích inštitúcií
-

1.3 Znížiť výskyt chronických ochorení na vírusové hepatitídy C a zvýšiť dostupnosť a očkovanie populácie proti HPV

- zvýšiť informovanosť a podporovať vzdelávacie programy o prevencii proti VHC najmä vysoko rizikové skupiny populácie, vrátane intravenózných užívateľov drog
- používať stratégie prijaté v Národnom pláne kontroly infekčných ochorení

Termín plnenia	Subjekt zodpovedný za realizáciu	Merateľný ukazovateľ	Indikatívne sumy
1.1 2019 - 2020	MZ SR, Úrad verejného zdravotníctva v SR, Regionálne úrady verejného zdravotníctva Spolupráca s MŽP SR, MŠVVaŠ SR	Počet zrealizovaných primárne preventívnych aktivít v medziročnom porovnaní	600 000,- Eur rozpočet MZ SR (300 000,-Eur na preventívne aktivity ročne)
1.2 2019-2020	MZ SR	% zapojených subjektov verejnej správy (VÚC, školy, mestá a obce) zo všetkých oslovených do tvorby novelizovaných predpisov na úseku verejného zdravotníctva Vytvorený nový model starostlivosti o zdravie	Bez finančného dopadu

		občanov so zameraním na prevenciu a podporu zdravia % novo zavedených politik zdravia v štruktúre jednotlivých subjektov verejnej správy v medziročnom porovnaní	
1.3 2019-2020	MZ SR Úrad verejného zdravotníctva v SR, Regionálne úrady verejného zdravotníctva	Legislatívna úprava plne hrađeného očkovania proti HPV Zdravotno-výchovné aktivity o HPV a HVC	od 1. januára bude kategorizovaná plne hrađená dvojvalentná vakcína pre indikovanú časť populácie s následným progresom v oblasti vakcinácie, resp. indikácie. Bez finančného dopadu

AKČNÝ PLÁN 2 : SKRÍNING A SKORÝ ZÁCHYT NÁDOROVÉHO OCHORENIA

Akčný plán 2 sa zameriava na zavedenie populačných skríningov podľa európskych odporúčaní (Odporúčanie Rady z 2. decembra 2003 o skríningu rakoviny (Ú. v. EÚ L 327, 16.12.2003, s. 34 - 38). Rakovina je závažnou chorobou a príčinou úmrtí v Európe. Za organizáciu a poskytovanie zdravotníckych služieb a lekárskej starostlivosti sú zodpovedné jednotlivé členské krajiny. Slovensko sa pomocou akčných plánov zaväzuje zlepšiť organizáciu a poskytovanie zdravotníckych služieb v rámci kontroly onkologických ochorení. Vďaka skríningu je možné zistiť rakovinu vo včasnom štádiu, a zlepšiť tak vyhliadky na úspešnú liečbu. V roku 2014 bola vytvorená iniciatíva s cieľom vypracovať európsku príručku zlepšovania kvality v komplexnom boji proti rakovine. Pracuje sa na štvrtej verzii Európskeho kódexu boja proti rakovine. Európske usmernenia existujú pre rakovinu prsníka (2013), krčka maternice (2007, aktualizované v roku 2014) a hrubého čreva (2010). Podľa súčasných prognóz sa vykoná v období rokov 2010 - 2020 viac než 500 miliónov skríningových vyšetrení na tieto tri typy rakoviny. Komisia EÚ sa usiluje o vytvorenie schémy zabezpečenia kvality pre služby v oblasti starostlivosti o pacientov s rakovinou prsníka. Za obdobie rokov 2007 až 2014 investovala EÚ do výskumu súvisiaceho s rakovinou viac než 1,4 miliardy EUR. Spoločné výskumné centrum Komisie bolo v roku 2012 poverené úlohou koordinovať európsky informačný systém týkajúci sa rakoviny.

Cieľ:

Zvýšenie vysoko kvalitného onkologického skríningu a skorého záchytu nádorového ochorenia

Intervencia 1:

Zvýšiť účasť na vysoko kvalitnom štandardnom skríningu nádorových ochorení vo všeobecnej populácii - zaviesť odporúčaný populačný skríning nádorových ochorení a zvýšiť povedomie a účasť populácie na organizovaných skríningových programoch

Intervencia 2:

Zvýšiť počet skoro zachytených nádorových ochorení

Aktivita:

1.1 Zabezpečiť prvú fázu adresného pozývania na skríning kolorektálneho karcinómu so zaslaním testu na okultné krvácanie zo stolice na reprezentatívnej vzorke populácie (20 000 respondentov) a vyhodnotenie úspešnosti

1.2 Zvýšiť informovanosť a vzdelávať občanov a pacientov, poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, zdravotníkov o potrebe a možnostiach včasného záchytu všetkých foriem nádorov ale zvlášť tých zo skupiny s vysokým rizikom, kde má skríning významné postavenie a odporúča sa vykonávať celoplošne

1.3 Vzdelávať a zvýšiť informovanosť občanov o štandardnom postupe pre výkon prevencie zameranom na skríningy vybraných onkologických ochorení

1.4 Zriadiť webový portál prevencie s dostupnými relevantnými informáciami o problematike prevencie nádorových ochorení ako aj ich komplexného manažmentu.

1.5 Zaviesť do praxe postupne systém pozývania na populačné skriningy a motivovať občanov k účasti inovatívnymi komunikačnými stratégiami a metodicky zabezpečiť sieť skriningových pracovísk podľa európskych odporúčaní pre zachovanie kvality skriningu

Aktivity:

2.1 Vytvoriť, vydať a implementovať národné štandardné postupy pre výkon prevencie so zameraním na odporúčané skriningové programy (skrining nádorového ochorenia hrubého čreva a konečníka, prsníka a krčka maternice). Zabezpečiť ich pravidelné vyhodnocovanie, revíziu a kontrolu kvality so zameraním na vytvorenie dostatočnej siete skriningových pracovísk pre skrining rakoviny hrubého čreva, rakoviny prsníka a krčka maternice.

2.2 Implementovať európske odporúčania pre skrining v kontexte zavádzanie systémov kvality a efektivity vo všetkých oblastiach poskytovania zdravotnej starostlivosti, s cieľom dosiahnutia medicínskeho a hygienicko-epidemiologického štandardu zodpovedajúceho normám EÚ

2.3 Dosiahnuť a udržať vysokú kvalitu každého kroku skriningového procesu pomocou integrovaného prístupu všetkých zúčastnených od ministerstva, cez ÚVZ SR, regionálne úrady verejného zdravotníctva a poradenské centrá ochrany a podpory zdravia týchto úradov, zdravotné poisťovne, odborné spoločnosti až po jednotlivých vykonávateľov skriningu – poskytovateľov zdravotnej starostlivosti.

Termín plnenia	Subjekt zodpovedný za realizáciu	Merateľný ukazovateľ	Indikatívne sumy
1.1 Rok 2019	MZ SR v spolupráci s ÚVZ SR, RÚVZ (PCOPZ) a zdravotnými poisťovňami	Počet pozvaných poistencov podľa kritérií pre skrining	131 768 Eur (poštovné, obálky, papier) Rozpočet zdravotné poisťovne (alikvotne rozdelené náklady podľa počtu poistencov)
1.2 2019 - 2020	MZ SR v spolupráci s ÚVZ SR, RÚVZ (PCOPZ), patientskymi organizáciami a zdravotnými poisťovňami	Počet tlačových správ, informačných aktivít	rozpočet MZ SR 150 000, 00 Eur
1.3, 1.4 2019 - 2020	MZ SR v spolupráci s ÚVZ SR, RÚVZ (PCOPZ) a patientskymi organizáciami	Počet tlačových správ	

1.5 2019 - 2020	MZ SR (Národný onkologický inštitút NOI/NOÚ), ÚVZ SR, RÚVZ (PCOPZ) Zdravotné poisťovne	% účasti na populačnom skríningu z celkového počtu pozvaných Počet pozvaných poistencov podľa kritérií pre skríning, ktorí sa zúčastnia	Verejné zdravotné poistenie - 1 793 872 Eur (hrubé črevo) - 2 027 989 Eur (prsník) - 165 500 Eur (krčok)
2.1 2019-2020	MZ SR, Odbor štandardných preventívnych, diagnostických a terapeutických postupov	Počet schválených štandardov výkonu prevencie	1 982 498,13 Eur EŠIF
2.2, 2.3 2019 - 2020	MZ SR, Komisia MZ SR pre skríning onkologických chorôb, Komisia MZ SR pre zabezpečenie kvality v rádiodiagnostike, radiačnej onkológii a v nukleárnej medicíne	Počet schválených uznesení z rokovaní komisií a počet rokovaní Počet vyhodnotených skríningových pracovnísk pre populačný skríning	rozpočet MZ SR 30 000,- Eur

AKČNÝ PLÁN 3: DIAGNOSTIKA A LIEČBA

Skorá diagnostika a špecifickejšia možnosť liečby sú základom stratégie, ktorá významne znížila mortalitu na nádorového ochorenia v ostatných 20-tich rokoch. Komunikácia poskytovateľov ZS a poisťovní svojim poistencom o odporúčaníach a štandardných postupov pre skrining je občas nekonzistentná a pomalá. Rovnako začlenenie pacientov do klinických štúdií alebo použitie výskumu na zlepšenie skriningu, diagnostiky, liečby a paliatívnej starostlivosti sa ukazuje byť výzvou vo fragmentovanom zdravotnom systéme. Bariéry k dostupnosti včasnej diagnostiky, správnej a optimálnej protinádorovej liečbe sú mnohoraké, patria k nim napríklad geografická oblasť, infraštruktúra, nákladovosť, technologická vybavenosť a ľudské zdroje. V nasledujúcom období môže poklesnúť úmrtnosť na nádorové ochorenia iba v prípade, ak dôjde k tvorbe a implementácii štandardných diagnostických a terapeutických postupov do praxe. Tieto postupy vypracujú odborné spoločnosti, poskytovatelia zdravotnej starostlivosti, zdravotné poisťovne, zástupcovia zdravotníckych zariadení, Etickej komisie MZ SR, tvorcovia verejných politík a zástupcovia patientskych organizácií. Liečba onkologického pacienta je podmienená dobrou kooperáciou medzi špecializovanými pracoviskami, ktoré môžu skonzentrovat' väčší počet pacientov a dostatočnou sieťou menších onkologických pracovísk, ktoré poskytujú chronickú a paliatívnu onkologickú starostlivosť, ľahko dostupnú pre väčšinu onkologických pacientov. Koncentrácia vysokošpecializovaných liečebných zákrokov je spojená nielen s nižšími finančnými nákladmi, ale aj s výrazne lepšími liečebnými výsledkami.

Cieľ:

Cieľ 6: Rovnaká dostupnosť k diagnostickým a liečebným službám, kvalitná diagnostika a liečba v súlade s národnými klinickými štandardnými postupmi

Stratégia/ Intervencia 6.1

Zvýšiť používanie systematických metód na zabezpečenie včasnej konzultácie pacientov a / alebo rodinných príslušníkov/opatrovateľov pre včasné a spoločné prijímanie rozhodnutí o liečbe vrátane prevencie alebo zmierňovania neskorých následkov liečby

Stratégia/ Intervencia 6.2

Znížiť finančné bariéry pre jedincov podstupujúcich protinádorovú liečbu a ich rodiny

Stratégia/ Intervencia 6.3:

Skrátiť čakaciu dobu od diagnostiky do klinickej konzultácie s rozhodnutím o následnej liečbe a včasné začatie optimálnej a komplexnej starostlivosti

Stratégia/ Intervencia 6.4: Zvýšiť špecifické testovanie u jedincov, ktorých liečba nádorového ochorenia môže mať prospech z cielenej a inovatívnej liečby

Termín plnenia	Subjekt zodpovedný za realizáciu	Merateľný ukazovateľ	Indikatívne sumy
6.1, 6.2, 6.3, 6.4 2019 - 2020	MZ SR v spolupráci so vzdelávacími inštitúciami a	Vytvorená aktualizovaná	Rozpočet MZ SR 10 000,-Eur

	poskytovateľmi ZS, SLS a NOI	Koncepcia v odbore klinická onkológia Databáza liečebných postupov zahŕňajúcu najnovšie poznatky	
--	---------------------------------	--	--

AKČNÝ PLÁN 4: KVALITA ŽIVOTA, PODPORA PREŽÍVANIA A PALIATÍVNEHO KONCEPTU

Po diagnostikovaní nádorového ochorenia pacienti a ich rodiny vstupujú do nového sveta plného fyzických, duševných, duchovných, sociálnych a finančných problémov a otázok. Tieto výzvy začínajú diagnózou a siahajú ďaleko za obdobie liečby. Je nevyhnutné poskytovať služby, sprevádzanie a podporu, ktoré pomôžu samotným jedincom žijúcim s nádorovým ochorením a ich rodinám lepšie čeliť týmto problémom a prekonať ich, vrátane paliatívnej starostlivosti počas obdobia života s nádorovým ochorením.

Úroveň onkologickej úmrtnosti sa v posledných 20 rokoch konzistentne znižuje u väčšiny skupín nádorov, čo zvyšuje počet prežívajúcich aj na Slovensku. Na Slovensku v roku 2017 bolo viac ako 250 000 ľudí, ktorí prežívajú v liečbe alebo po ukončení liečby z dôvodu nádorového ochorenia. Toto číslo bude naďalej rásť, keďže so zavedením skríningu nádorových ochorení a ich skorou liečbou a špeciálnymi režimami sa naďalej zlepšuje a predlžuje dĺžka života, rastie populácia štátu a zvyšuje sa počet starších dospelých. Vytváranie a zlepšovanie zdrojov dostupných pre komunitu prežívajúcich s nádorovým ochorením na Slovensku je nevyhnutné na uspokojenie potrieb tejto rastúcej populácie. Vzdelávanie a podpora verejných politik v tomto smere zohráva rozhodujúcu úlohu pri dosahovaní mnohých z týchto popísaných cieľov.

Cieľ:

Cieľ 8: Zlepšenie fyzickej, duševnej a sociálnej pohody u jedincov žijúcich s onkologickým ochorením

Cieľ 9: Zlepšenie dodržiavania postupov po ukončení liečby a v procese sledovania

Cieľ 10: Rozšírenie dostupnosti k službám paliatívnej starostlivosti a starostlivosti na konci života tzv. „end-of-life care“

Stratégia/ Intervencia 8.1 Zlepšiť fyzické a mentálne zdravie pacientov prežívajúcich onkologické ochorenie vrátane ich rodín

Stratégia/ Intervencia 9.1 Zvýšiť počet tvorby plánov starostlivosti o jedincov s nádorovým ochorením vrátane ich rodín

Stratégia/ Intervencia 9.2 Zvýšiť adhérenciu k národným klinickým štandardom pre následné sledovanie jedincov žijúcich s nádorovým ochorením v starostlivosti klinických onkológov, iných lekárov špecialistov a všeobecných lekárov.

Stratégia/ Intervencia 10.1 Zvýšenie dostupnosti kvalitnej paliatívnej starostlivosti a starostlivosti na konci života

Termín plnenia	Subjekt zodpovedný za realizáciu	Merateľný ukazovateľ	Indikatívne sumy
8.1, 9.1, 9.2, 10.1 2019 - 2020	MZ SR v spolupráci so vzdelávacími inštitúciami a	Vytvorená aktualizovaná koncepcia paliatívnej	Bez finančného dopadu

	poskytovateľmi ZS, SLS a NOI	starostlivosti v klinickej onkológii	
--	---------------------------------	---	--

AKČNÝ PLÁN 5: PODPORA ONKOLOGICKÉHO VÝSKUMU A ZLEPŠENIE DOSTUPNOSTI KLINICKÝCH ŠTÚDIÍ PRE PACIENTOV

Veľmi dôležitou súčasťou boja proti onkologickým chorobám v populácii je aj to ako je organizovaný systém vedy a vývoja. Na Slovensku je potrebné odstrániť medzirezortné bariéry a integrovať existujúce výskumné kapacity zo SAV, vysokých škôl a onkologických kliník do spoločných dlhodobých onkologických projektov s cieľom zefektívnenia boja proti onkologickým ochoreniam. Prostriedky grantovej agentúry APVV v prípade pravidelného každoročného vyhlasovania výziev a stabilného financovania môžu predstavovať jeden zo zdrojov financovania v boji s onkologickými ochoreniami. Optimálnym riešením je otvorenie štátnych programov pre oblasť molekulárnej medicíny a v nej molekulárnej onkológie ako jej najvýznamnejšej súčasti. Nevyhnutnosť integrácie výskumu pre naplnenie základných cieľov programu vychádza z poznania, že nové poznatky o molekulárnych a bunkových mechanizmoch onkogenézy sú kľúčové pre odporúčania v prevencii, pre vývoj nových diagnostických, terapeutických postupov v liečbe onkologických pacientov ako aj základom pre zhodnotenie a racionálne využitie poznatkov nastupujúceho trendu známeho ako integratívna onkológia. Vzhľadom na skutočnosť, že onkologické ochorenie vzniká v dôsledku akumulácie genetických a epigenetických zmien, ktoré vyvolali faktory vonkajšieho a vnútorného prostredia, onkologické ochorenie bude súčasťou života aj v budúcnosti. Onkologický výskum preto musí vyvíjať nové liečebné postupy, aby sa nádorová choroba stala opakovane liečiteľnou a tak sa zaradila k chorobám, ktoré sa síce zatiaľ nedajú vyliečiť, ale sú liečiteľné ako napríklad hypertenzia.

Vytvorenie podmienok pre translačný výskum, t. j. prenos vedeckých poznatkov do klinickej praxe a následne spätná požiadavka ich precizovania v konfrontácii s realitou klinických výsledkov, je v súčasnosti svetovým trendom (from bench to bed and from bed to bench). Onkologický výskum smeruje k rozvoju molekulárnej onkológie s novými účinnejšími možnosťami diagnostiky, prognózy a novým druhom netoxickej terapie. Prehlbovanie poznatkov o molekulárnych mechanizmoch onkogenézy umožní individuálny prístup pri liečbe pacientov, zavedenie tzv. personalizovanej liečby alebo liečby „šitej na mieru“. Skĺbenie základného a aplikovaného výskumu vyžaduje budovanie centier, v ktorých je úzke prepojenie medzi výskumnými laboratóriami a klinikou.

Cieľ:

1 Geografická prioritizácia

Priama podpora výskumu zo strany MZ SR a MŠVVaŠ SR:

- a) v univerzitných zdravotníckych zariadeniach v spolupráci s lekáorskými fakultami, najmä Bratislava, Martin, Košice,
- b) v špecializovaných onkologických zdravotníckych zariadeniach (NOÚ, OÚSA, VOÚ),

c) výskumných pracoviskách (SAV, Vedecký park UK v Bratislave, Medipark Košice, Biomed Martin a iné.).

2 Prioritizácia z hľadiska diagnóz

- a) nádory semenníkov, malígne lymfómy (dlhoročná tradícia výskumu v danej oblasti),
- b) karcinóm pankreasu, kolorektálny karcinóm (malignity so špecifickou závažnosťou v SR),
- c) karcinóm prsníka, pľúc a prostaty (celospoločenský závažné malignity vzhľadom na ich celkovú incidenciu v SR).

Intervencia :

1 Podpora klinického výskumu

2 Podpora klinického a translačného výskumu aj prostredníctvom biobankingu

3 Podpora klinického onkologického výskumu investíciou do ľudského potenciálu

4 Podpora inovatívnych aktivít excelentného biomedicínskeho výskumu vrátane spin-off, start-up a neziskových organizácií

Termín plnenia	Subjekt zodpovedný za realizáciu	Merateľný ukazovateľ	Indikatívne sumy
Intervencia 1 Rok 2019 - 2020	MZ SR, NOI, NOÚ	Počet klinických skúšaní Počet projektov z dotačného systému	Rozpočet MZ SR 890 000,- Eur
Intervencia 2 2019-2020	MZ SR, NOI, NOÚ LF Martin		EŠIF 40 000 000 Eur Rozpočet MZ SR 960 000,- Eur
Intervencia 3 2019-2020	MZ SR, NOI, NOÚ	Personálne obsadenie - navýšenie	Rozpočet MZ SR 260 000,-Eur
Intervencia 4 2019-2020	MZ SR, NOI, NOÚ	Počet dotácií a grantov - medziročný nárast	Rozpočet MZ SR 560 000,-Eur

Aktivity k intervencii 1:

1. 1

Vytvorenie fondu na zabezpečenie administratívnych nákladov (poistenie štúdie, podanie žiadosti na ŠUKL a pod.) akademických klinických štúdií v zdravotníckych zariadeniach uvedených v P 1

1. 2. 1

Vydanie nelegislatívneho materiálu MZ SR s názvom „Príkaz ministra zdravotníctva SR“ týkajúci sa realizácie klinických štúdií u poskytovateľov zdravotnej starostlivosti v zriaďovateľskej pôsobnosti MZ SR

1. 2. 2

Zriadenie oddelenia klinického skúšania v zdravotníckych zariadeniach uvedených v bode P 1, ktorí vykonávajú klinické skúšania

1. 3

Vytvorenie celoslovenskej kooperačnej skupiny zosieťovaním zdravotníckych zariadení, ktoré by realizovali klinické skúšania (NOI – konsolidácia (cez partnerstvo) so SLOVACRIN-om),

1. 4

Vytvorenie registra onkologických klinických skúšaní realizovaných v zdravotníckych zariadeniach v SR (cez NOI), ktorý by odrážal aktuálny stav týchto skúšaní v reálnom čase

1. 5. 1

Tematické granty MZ SR podľa priorít uvedených v bode P 2

1. 5. 2

Grantové agentúry MŠVVaŠ SR (APVV, VEGA, VA) podľa priorít uvedených v bode P 2

1.6 Vydanie materiálu Ministerstvom zdravotníctva Slovenskej republiky týkajúci sa rozšírenia zverejňovaných údajov na webovom sídle (www.sukl.sk) v Národnej databáze údajov Štátneho ústavu pre kontrolu liečiv (ktorá patrí do Databázy klinického skúšania liekov v zmysle § 37 ods. 4 zákona č. 362/2011 Z. z. o liekoch a zdravotníckych pomôckach a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

Termín plnenia	Subjekt zodpovedný za realizáciu	Merateľný ukazovateľ	Indikatívne sumy
A 1.1 2019-2020	MZ SR (NOÚ/NOI)	Počet prebiehajúcich klinických skúšaní	Rozpočet MZ SR 25 000,-Eur/rok
A 1.2.1 predbežne 10/ 2018	MZ SR	deň účinnosti nelegislatívneho materiálu s názvom „Príkaz ministra zdravotníctva SR“	-
A 1.2.2 predbežne od 1. 11. 2018	poskytovatelia vykonávajúci klinické skúšanie v zmysle zákona č. 362/2011 Z. z.	vytvorenie oddelenia klinického skúšania v rámci P1, ktorí vykonávajú klinické skúšania	-
A.1.3 2019-2020	MZ SR (NOÚ/NOI)	vytvorenie roadmap-u klinických pracovísk pre vykonávanie klinických skúšaní v oblasti P2	-

A.1.4 2019-2020	MZ SR (NOÚ/NOI)	Vytvorenie registra	Rozpočet MZ SR 20 000,-Eur /rok
A 1.5.1 2019-2020	MZ SR	- alokácia max. pre 4 žiadosti o poskytnutie dotácií z oblasti P2 - priebežná správa z týchto max. 4 schválených projektov za rok 2019	Rozpočet MZ SR 400 000,-Eur /rok*
A 1.5.2 2019-2020	MŠVVaŠ SR	Komentár: - po konsolidácii a dohovoroch medzi MZ SR A MŠVVaŠ budú následne dohodnuté nastavenia kritérií výziev v rámci P2 vrátane indikatívnej sumy a merateľných ukazovateľov na roky 2019-2020	
A 1.6 predbežne 12/2018	MZ SR	deň začiatku zverejňovania predmetných údajov	-

Aktivity k intervencii A2:

2. 1. 1

Realizácia projektu s názvom „Založenie a sprevádzkovanie infraštruktúry biobáň v súlade s medzinárodnými štandardmi s priamou nadväznosťou na výskum a vývoj v tejto oblasti“

2. 1. 2

Potreba systémového zapojenia a podpory pracovísk v BA zo strany MZ SR v rámci projektu uvedeného v bode A 2. 1. 1

2. 2

Priama podpora biobankingu povinným vyčlenením personálu na oddeleniach patologickej anatómie v zdravotníckych zariadeniach (najmä vo všetkých onkologických ústavoch vrátane NOU) uvedených v P 1 a vytvorenie jednotky translačného výskumu v uvedených zdravotníckych zariadeniach

2. 3. 1

Tematické granty MZ SR podľa priorít uvedených v bode P 2

2. 3. 2

Grantové agentúry MŠVVaŠ SR (APVV, VEGA, VA) podľa priorít uvedených v bode P 2

2.4 Vstup Slovenskej republiky do európskeho biobankového konzorcia BBMRI-ERIC (Biobanking and BioMolecular resources Research Infrastructure)

Termín plnenia	Subjekt zodpovedný za realizáciu	Merateľný ukazovateľ	Indikatívne sumy
A 2.1.1 2019-2020	JLF UK Martin	MZ SR, Univerzitný vedecký park Žilinskej univerzity, Medipark (LF UPJŠ Košice)	EŠIF - predpokladaná suma 40 000 000 v prípade úspešnosti projektu
A 2.1.2 2019-2020	MZ SR		Rozpočet MZ SR 80 000,-Eur/rok

A2.2 2019-2020	M ZSR	legislatívna úprava výnosu o minimálnych požiadavkách na materiálno technické a personálne vybavenie jedn. druhov zdrav. zariadení (MTZ)	-
A 2.3.1 2019-2020	MZ SR	- alokácia max. pre 4 žiadosti o poskytnutie dotácií z oblasti P2 - priebežná správa z týchto max. 4 schválených projektov za rok 2019	Rozpočet MZ SR 400 000,-Eur/rok
A 2.3.2 2019-2020	MŠVVaŠ SR	- po konsolidácii a dohovoroch medzi MZ SR A MŠVVaŠ budú následne dohodnuté nastavenia kritérií výziev v rámci P2 vrátane indikatívnej sumy a merateľných ukazovateľov na roky 2019-2020	
A 2.4	MZ SR	- členstvo v BBMRI-ERIC zvýši možnosti financovania projektov H2020, resp. Horizon Europe	

Aktivity k intervencii A3:

3. 1. 1

Grantová podpora MZ SR pre krátkodobé stáže (1 – 3 mesiace) lekárov, vedecko-výskumných pracovníkov na špičkových klinických pracoviskách v zahraničí aj s vopred definovaným transferom poznatkov v zdravotníckych zariadeniach v P 1

3. 1. 2

Administratívna podpora pre krátkodobé stáže zo strany NOI a ostatné činnosti v rámci NOI

Termín plnenia	Subjekt zodpovedný za realizáciu	Merateľný ukazovateľ	Indikatívne sumy
A 3.1.1 2019-2020	MZ SR (NOÚ/NOI)		Rozpočet MZ SR 10 000,- Eur / rok
A 3.1.2 2019-2020	MZ SR (NOÚ/NOI)	návrh personálneho obsadenia NOI: 1. vedúci pracovník (sú v rozpočte NOU) 2. administratívny pracovník (sú v rozpočte NOU) 3. správca grantov 1 4. správca grantov 2 5. analytik 6. analytik 7. analytik - zamestnanci 3,4,5,6,7 budú financovaní transferom MZ SR pre NOÚ, ktorý následne bude financovať organizačnú zložku NOI - požadované finančné prostriedky zo ŠR sú 120 000€/rok/5osôb (super hrubá mzda)	

Aktivity k intervencii A4:**4. 1**

Grantová podpora MZ SR pre inovátorov v oblasti biomedicínskeho výskumu a vývoja uvedených v bode P 2 v rámci výzvy pre výskum a vývoj

4. 2. 1

Konzultačná a administratívna podpora start-up, spin-off a neziskových organizácií vrátane inkludovania zástupcov týchto právnych foriem do pracovných skupín MZ SR v oblastiach uvedených v P 2

4. 2. 2

Vytvorenie inovačného ekosystému pre biomedicínske start-up a spin-off v SR za podpory zahraničných expertov – vytvorenie inkubátora / akcelarátor v oblasti biomedicíny (5 – 10 odborníkov)

Termín plnenia	Subjekt zodpovedný za realizáciu	Merateľný ukazovateľ	Indikatívne sumy
A 4.1 2019-2020	MZ SR	alokácia max. pre 4 žiadosti o poskytnutie dotácií z oblasti P2 - priebežná správa z týchto max. 4 schválených projektov za rok 2019	Rozpočet MZ SR 100 000,-Eur/rok
A 4.2.1 2019-2020	MZ SR	-	Rozpočet MZ SR 30 000,-Eur/rok
A 4.2.2 2019-2020	MZ SR	podanie žiadostí o prestížne granty ako je napr. ERC, SME	Rozpočet MZ SR 150 000,-Eur/rok;

AKČNÝ PLÁN 6: PRIEREZOVÝ A INTERDISCIPLINÁRNY PRÍSTUP

Prierezovo podporuje integráciu, inklúziu a odbornú prípravu patientskych koordinátorov, interdisciplinárnych a zdravotníckych pracovníkov v komunite. Zvyšuje informovanosť o prevencii, dostupnej podpore v sprevádzaní od diagnózy až do konca života v kontexte interdisciplinárnej podpory. Interdisciplinárny prístup zahŕňa budovanie národných a medzinárodných partnerstiev pre zlepšenie kontroly nádorových ochorení a ich liečby aj účasťou na medzinárodných klinických štúdiách u občanov SR.

Ciele:

1 Zvýšiť aktívnu účasť pacientov a ich rodín na zvyšovaní zdravotnej gramotnosti obyvateľstva

2 Prepájanie interdisciplinárnych prístupov pre zlepšenie determinujúcich faktorov vplyvujúcich na zdravie a kvalitu života obyvateľov a pacientov s onkologickým ochorením v detskom i dospelom veku

3 Zlepšiť medzinárodnú a cezhraničnú spoluprácu v kontrole onkologických ochorení a podpore onkologického výskumu

Intervencia 1.: Zlepšenie spolupráce v šírení povedomia spoločnosti o manažmente nádorových ochorení v spolupráci s patientskymi organizáciami

Intervencia 2: Podpora manažmentu následnej starostlivosti po prekonaní onkologického ochorenia v detstve a dospelosti

Intervencia 3: Aktívna podpora medzinárodnej spolupráce v oblasti manažmentu a výskumu v odboroch onkológia a paliatívna starostlivosť

Termín plnenia	Subjekt zodpovedný za realizáciu	Merateľný ukazovateľ	Indikatívne sumy
1 Rok 2019 - 2020	MZ SR	Vytvorenie medzirezortnej pracovnej skupiny Počet schválených dotácií MZ SR	600 000,-Eur
2 2019-2020	MZ SR	Navýšenie počtu sociálnych pracovníkov, psychológov alebo liečebných pedagógov (najmä na oddeleniach detskej onkológie) v zdravotníctve na onkologických oddeleniach	1 320 000,-Eur

		Počet vytvorených štandardných postupov	EŠIF 5 536 294,37 Eur
3 2019-2020	MZ SR v spolupráci s WHO	Počet aktivít	10 000,-Eur zo zdrojov WHO